

Hoog bezoek van Fringekoningin Holy

theaterfestival Lorianne van Gelder

AMSTERDAM - Krom van het lachen strompelt Elena K. Holy (1968) de tram uit. Acteur Beppe Costa van Orkater en Jakhals Isolde Hallensleben dartelen achter haar aan. De twee beste vrienden leiden Holy, de grote baas van het New Yorkse Fringe Festival, een avond langs drie Amsterdamse Fringevoorstellingen.

De beheerste Holy komt los dankzij haar uitbundige gastheer en vrouw. "Zij zijn de hoogtepunten van de avond," giechelt ze en trekt haar mintgroene bloes met glitterpailletjes recht.

Fringekoningin Holy is op bezoek in Amsterdam. New York Magazine riep de New Yorkse onlangs uit tot een van de meest invloedrijke personen in de theaterwereld. Dertien jaar geleden richtte Holy het festival Fringe NYC op - fringe betekent rand, aan de rand van het officiële circuit - om New York te laten kennismaken met experimenteel en lowbudgettheater.

Haar festival is inmiddels uitgegroeid tot tweehonderd voorstellingen, twintig theaters en 75.000 bezoekers. Zonder subsidie opgericht en zelfbedruipend: theatergroepjes betalen 550 dollar om op het festival te staan. Het Amsterdam Fringe, dat dit jaar zijn vierde editie beleeft, hoopt geïnspireerd te raken door dit voorbeeldige culturele ondernemerschap. Holy gaf gisteren vast een voorzet met de lezing How2survive the arts? Unsubsidised and successful.

Drie voorstellingen zien Holy en trawanten deze avond. Costa en Hallensleben kozen ze uit op basis van een thema: claustrofobische ruimtes. "Lekker onder de grond," zegt Costa. Holy staat overal voor open. Thuis ziet ze bijna nooit een voorstelling. "Ik heb het altijd zo druk met het organiseren."

De duizend aanvragen van deelnemers leest ze wel zorgvuldig door. Ze kiest er tweehonderd, maar ziet er uiteindelijk maar een of twee. "Hier haal ik dat ruimschoots in," zegt ze en laat een rits van dertig kaartjes zien. "In één week."

De eerste halte van de avond is Metroplan van Theater Kwezel in de kelder van het oude Trouwgebouw aan de Wibautstraat, het huidige Club Trouw. De toeschouwers worden de donkere krochten ingeloodst, sommigen getooid met een bouwhelm met lamp. De voorstelling is volgeboekt.

Holy neemt zonder klacht meteen plaats op de koude betonnen grond. Door de rook heen ontwaart het publiek de ondergrondse bewoners die de Noord/Zuidlijn vertragen.

De tekst is Nederlands, maar ook dat schijnt Holy niet te deren. De voorstelling is matig, vinden de toeschouwers, maar Holy is de diplomate zelve. "Ik vind het altijd zo bijzonder als jonge mensen iets experimenteels proberen." Ze zou deze groep zo programmeren in haar festival. "Wij hanteren drie criteria: experimenteel, meeslepend en divers."

Over kwaliteit gaat ze niet, zegt ze, maar een keuze moet je toch maken. "Het selectieproces is meer dan uitputtend. Dat geeft huilen, balen, en boze brieven. Maar het hoort er allemaal bij."

Er is weinig tijd om te praten. De volgende voorstelling wacht. Holy, Costa en Hallensleben rennen de Wibautstraat op om een taxi aan te houden. Een fiets durfden ze niet te huren. Holy: "Ik fiets als een vijfjarige."

Ondertussen in een grote houten doos naast de Paradiso staan de cast van Niets is echt moeilijk van Theatergroep Wak en het publiek te wachten op de bijzondere gasten. Als echte sterren stappen ze uit de taxi die wordt omringd door fotografen. "Hebben ze op ons gewacht? Wat een eer," roept Holy. Nauwelijks op adem dribbelt ze het provisorische theater binnen.

Niets is echt moeilijk was op de Parade al een hit. De exorbitante acrobatische acts, bizarre trucjes en slimme vondsten staan in de traditie van de Ashton Brothers en Hendrick-Jan de Stuntman. Holy houdt haar buik vast van het lachen. Costa en Hallensleben kijken tevreden naar hun gast. Na de voorstelling stappen ze meteen de tram in op weg naar de volgende locatie.

Boven op de brug aan het Singel bij het Multatulistandbeeld houdt Holy even stil. Uit een delicaat doosje haalt ze een zelfgerolde sigaret. Ze steekt hem op terwijl ze over de brug naar beneden kijkt. De laatste voorstelling, Is daar iemand? Van Theatergroep Knoest is in Brug 9, de oude gevangenis onder het Singel. Hallensleben vertaalde de hele voorstelling fluisterend in Holy's oor. "Ik ben blij dat ik weer buiten sta, genoeg claustrofobie en getolk," lacht Holy.

Natuurlijk zijn er verschillen tussen Fringe NY en Fringe Amsterdam. "Te beginnen met negen jaar verschil in ervaring en een tien keer zo grote stad," verklaart Holy. "Maar er zijn ook overeenkomsten: jonge mensen die normaal niet naar het theater gaan, komen wel naar de fringe. Je wordt verrast, je mag je drankje meenemen en het is overal in de stad."

Aan overaanbod stoort Holy zich niet. Dat TF-juryvoorzitter Clairry Polak bij de opening van het officiële theaterfestival klaagde over te veel aanbod en te lage kwaliteit, werpt ze naast zich neer. Holy: "Theater is survival of the fittest. Wat niet goed is, verdwijnt vanzelf. Het mooie aan de fringe is dat je mag mislukken. Er moet ruimte zijn voor het experiment. En de echt goede komen vanzelf wel bovendrijven."

www.amsterdamfringefestival.nl